

Maria Lillieroth
Ombudsman juridisk rådgivning

Anhörigträff

torsdag 7 oktober 2021

*När din närstående behöver
en företrädare*

Olika lösningar för olika situationer/behov

-Fullmakt, generalfullmakt

-Anhörigbehörighet

-Framtidsfullmakt

-Godmanskap/Förvaltare

Fullmakt

Vanligt och enkelt sätt att ge en person rätten att företräda dig.
Den som ställer ut fullmakten kallas för fullmaktsgivare eller huvudman.
Mottagaren kallas fullmaktshavare eller fullmäktige.
Bör vara skriftlig i vissa fall även bevittnad.

Behörighet och befogenhet

Fullmakten gäller en viss fråga eller ett visst område.
Fullmaktshavaren får behörighet.

Fullmaktshavares behörighet likställs ofta med vad fullmaktshavaren KAN göra i fullmaktsgivarens namn. Befogenheten är den yttre ramen för vad fullmaktshavaren FÅR göra i fullmaktsgivarens namn.

Fullmakt ger valfrihet

Den stora fördelen med fullmakt är att det är fullmaktsgivaren som själv utser fullmaktshavaren och avgör behörighet och befogenhet samt inom vilka områden som fullmakten ska gälla och under vilket tidsintervall.

Sjukdom kan leda till att en vanlig fullmakt blir ogiltig

En förutsättning för att fullmakten ska vara giltig är att fullmaktsgivaren, inte mister sin förmåga att omhänderta sina angelägenheter. Om fullmaktsgivaren, mister denna förmåga är risken att en utställd fullmakt upphör att gälla. Fullmaktsgivaren kan i sådant fall företrädas med stöd av en framtidsfullmakt, anhörigbehörighet eller av en god man.

Generalfullmakt

En fullmakt ger en person rätt att göra något (handla/agera) för någon annans räkning. En fullmakt utan begränsningar kallas för generalfullmakt. Den ger rätt till i stort sett alla de juridiska handlingar som fullmaktsgivaren själv kan göra.

Exempel på generalfullmakt: Härmed befullmäktigas ovan angivna person att självständigt och oinskränkt förvalta och företräda samtliga mina ekonomiska intressen. Fullmäktigen får på mina vägnar självständigt förhandla med myndigheter, privatpersoner och företag, träffa avtal, kvittera och uppbära medel samt vidta alla åtgärder och handlingar vilka med laga verkan kan företas av mig själv/oss själva.

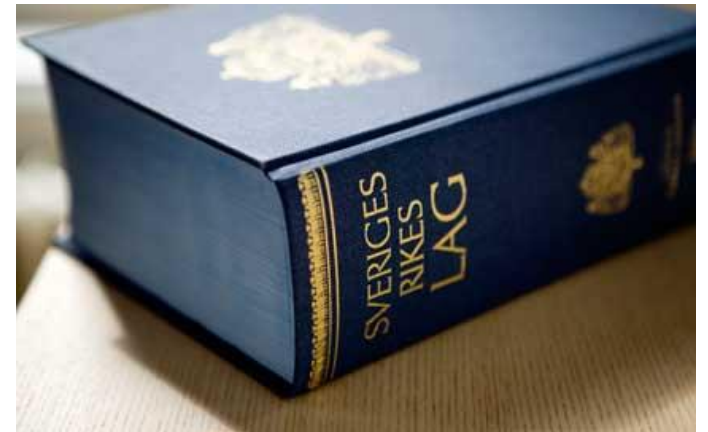
Som med alla fullmakter följer vissa begränsningar som kan komma när fullmaktsgivaren inte längre medvetet kan ingå avtal som exempelvis när personen i fråga blir fysiskt eller psykiskt sjuk.

Anhörighetsbehörighet

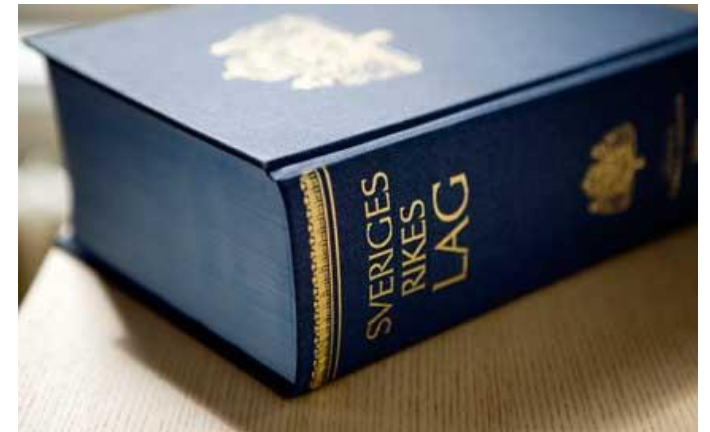
Med så kallad anhörighetsbehörighet kan du hjälpa en närstående med vardagliga ekonomiska handlingar. Den som är närmast anhörig får sin behörighet direkt från lagen (som kom 2017) - du behöver inte ansöka om behörigheten eller registrera den någonstans och du behöver ingen fullmakt från den du ska hjälpa.

- Du kan behöva visa att du är närmast anhörig, till exempel för banken, med ett personbevis.
- Det ska vara uppenbart att din närstående inte klarar av sin ekonomi själv. Oförmågan ska bero på sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller liknande. Personen ska ha fyllt 18 år och först därefter beslutsoförmögen.
- Oförmågan behöver inte vara bestående, utan du kan hjälpa till under en tillfällig period när det behövs.
- Din behörighet är begränsad till sådant som har anknytning till daglig livsföring,
- Tänk på att det är den som är närmast anhörig som kan hjälpa till enligt en särskild turordning, inte vilken anhörig som helst.

Anhörigbehörigheten gäller inte för att:

- göra överföringar mellan konton eller mellan banker när de avser förvaltning av personens medel
- köpa aktier, fonder och liknande
- sälja egendom
- ge bort egendom som gåvor
- upprätta fullmakter (förutom fullmakt för autogiro)
- köpa en bil eller en fastighet
- företräda personen i domstol.

Anhörigbehörighet - turordning

- Make/maka eller sambo
- barn
- barnbarn
- föräldrar
- syskon
- syskonbarn.

Den som avböjer, inte är anträffbar, är under 18 år eller som själv inte kan fatta egna beslut räknas inte med i turordningen. Inte heller den som har en god man eller förvaltare.

Du kan behöva visa att du är närmast anhörig, till exempel för en bank. Det kan du exempelvis göra genom att visa ett familjebevis från Skatteverket. Tänk på att det inte framgår av ditt personbevis vilka som till exempel är dina föräldrar. Då behöver du beställa ett bevis för din mor eller din far - kontakta Skatteverket så kan de hjälpa till.

Anhörigbehörighet – regler och krav

- Det är den anhöriga som ska bedöma om den enskilde har blivit oförmögen att fatta ekonomiska beslut. Bedömningen behöver inte grundas på något läkarintyg eller liknande.
- Du som är anhörig har en lojalitetsplikt mot den som du företräder. Det betyder att du ska agera i enlighet med den personens intressen och ta hänsyn till den personens vilja eller förmodade inställning.

Det finns ingen redovisningsskyldighet, men du som är ställföreträdare för en nära anhörig enligt de här reglerna bör dokumentera vad du gör på det sätt som är lämpligt. I de flesta fall räcker det med att spara kvitton och kontoutdrag. Om uppgiften sköts under en längre tid kan det vara bra att notera utgifter och inkomster löpande för varje år och anteckna vad du gjort.

Den dokumentation som du sparar behöver inte lämnas in någonstans.

Anhörigbehörighet – på banken

När du ska hjälpa en anhörig med vardagliga bankärenden får du normalt göra det antingen på bankens kontor eller via telefon. Du får inte använda din anhörigas personliga inloggning till internetbanken och inte heller använda din anhörigas kontokort för att ta ut pengar. Säkerhetslösningar som bank-id, dosor och koder är personliga och får inte användas av någon annan.

Kontakta din anhörigas bank när du behöver använda dig av anhörigbehörigheten och fråga hur du kan ta hand om hans eller hennes ärenden i banken.

Framtidsfullmakt

I samband med att lagstiftningen om anhörigbehörighet kom 2017 så kom också Lag (2017:310) om framtidsfullmakter

Genom att skriva en framtidsfullmakt kan du utse en person som ska ta hand om dina angelägenheter om du i framtiden inte längre klarar av det själv.

Tanken med en framtidsfullmakt är att den ska vara ett alternativ till god man eller förvaltare. Fullmakten börjar gälla om och när du blir beslutsoförmögen. Det betyder att du på grund av fysisk sjukdom, psykisk störning eller liknande inte kan ta hand om dina angelägenheter själv. Då blir den person som du utsett till fullmaktshavare din ställföreträdare i de angelägenheter som du bestämt att fullmakten ska omfatta.

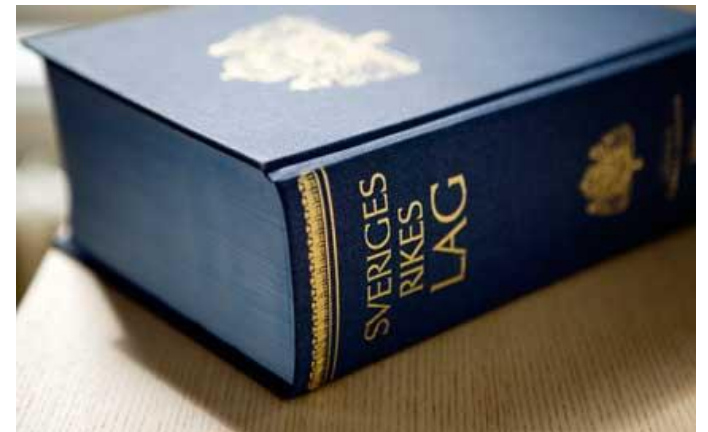
Fullmakten gäller inte om en god man eller en förvaltare utses.

Framtidsfullmakt - formkrav

Det finns en del formella krav på en framtidsfullmakt. Det är viktigt att se till att dessa krav blir uppfyllda, annars är inte fullmakten giltig:

- Du måste vara 18 år och kunna ta hand om dina angelägenheter när du skriver fullmakten
- Fullmakten ska vara skriftlig
- Det ska framgå att det är en framtidsfullmakt
- Det ska framgå vem eller vilka som är fullmaktshavare
- Det ska framgå vilka angelägenheter som fullmakten omfattar
- Övriga villkor för fullmakten ska anges
- Fullmakten ska bevittnas av två personer. Uteslutna som vittnen är bland annat den som fullmakten gäller för (fullmaktshavaren).

God man/Förvaltare

God man

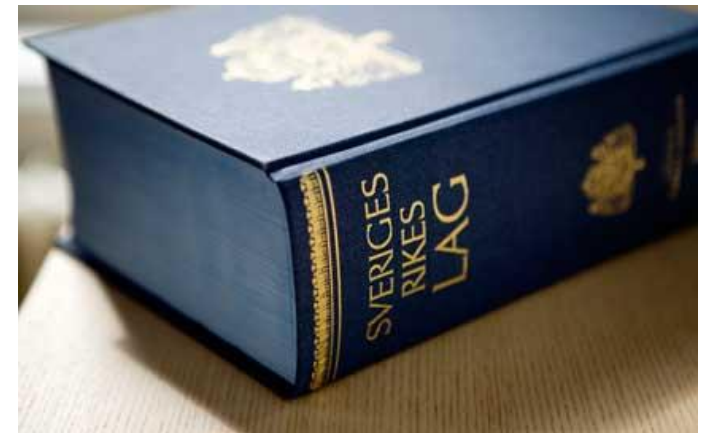
Om du beviljas god man ska den personen som utses till god man hjälpa dig och ge dig råd. Du har kvar din rättshandlingsförmåga. Det betyder att du till exempel kan ingå avtal eller ge bort egendom. Den gode mannen måste ha ditt samtycke för alla rättshandlingar utom de som rör den dagliga hushållningen. Om du saknar förmåga att ge ditt samtycke får din gode man genomföra rättshandlingar inom ramen för sitt uppdrag. Det ska då ske med ditt bästa som utgångspunkt. Du som får hjälp av en god man kallas för huvudman.

Förvaltare

Om du får en förvaltare har den personen rätt att genomföra rättshandlingar för din räkning utan att du ger ditt samtycke. Men det gäller bara sådana uppgifter som ingår i förvaltarens uppdrag. Förvaltaren ska alltid utgå från vad som är bäst för dig. Du som får hjälp av en förvaltare kallas för huvudman.

Godmanskap och förvaltarskap anordnas med stöd av föräldrabalken.

Bestämmelserna finns i kapitel 11, paragraf 4 respektive 7.

God man/Förvaltare - ansvarsområde

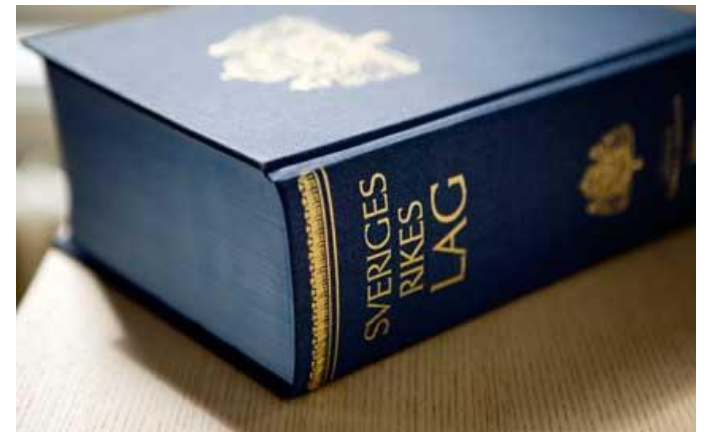
I ställföreträdarens uppdrag kan ingå att

bevaka huvudmannens rätt

förvalta huvudmannens egendom

och/eller att sörja för huvudmannens person.

Tingsrätten beslutar om uppdragets omfattning och den beror på den enskildes hjälpbehov.

Neuroförbundet
Juridisk rådgivning
Box 4086
171 04 Solna

Telefon 08-677 70 10 (växel)
E-post: juridiskradgivning@neuro.se

